

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสถานะทางเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตอนปลาย ในส่วนนี้จะกล่าวถึง ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งของรัฐบาลและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐบาลในกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาภาคปลาย ปีการศึกษา 2536 จำนวน 160 คน ที่มีอายุระหว่าง 18-21 ปี

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ก. แบ่งสาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ โดยจำแนกสาขาวิชาตาม ISCED (International Standard Classification of Education) (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 2530 : 186-227) ดังนี้

1. ศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู (Education Science and Teacher Training)
2. มนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา (Humanities, Religion and Theology)
3. วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ (Fine and Applied Arts)
4. นิติศาสตร์ (Law)
5. สังคมศาสตร์ (Social Science) แบ่งเป็น
  - 5.1 สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (Social and Behavioral Science)
  - 5.2 การบริหารพาณิชย์การและธุรกิจ (Commercial and Business Administration)
  - 5.3 การสื่อสารมวลชนและการเอกสาร (Mass communication and Documentation)

- 5.4 คหกรรมศาสตร์ (Home Economics)
6. วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) แบ่งเป็น
  - 6.1 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science)
  - 6.2 คณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ (Mathematics and Computer Science)
7. แพทยศาสตร์และวิชาเกี่ยวข้องกับสุขภาพ (Medical Science and Health-Related)
8. วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) แบ่งเป็น
  - 8.1 วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering)
  - 8.2 สถาปัตยกรรมและการผังเมือง (Architecture and Town Planning)
  - 8.3 หลักสูตรการอาชีพ หัตถกรรมและอุตสาหกรรม (Trade, Craft and Industrial Programmes)
  - 8.4 การขนส่งและการคมนาคม (Transport and Communications)
9. เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และการประมง (Agriculture, Forestry and Fishery)
10. วิชาอื่นๆ

ข. เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของการศึกษาระดับเอกลักษณะของวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยจึงศึกษาศาสนาศึกษาและรายชื่อสาขาที่เปิดสอนในสถานศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เลือกสาขาที่เปิดสอนในสถานศึกษาทั้ง 2 สังกัดในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นตัวแทนของวัยรุ่นที่จะนำมาศึกษาครั้งนี้ได้ดังนี้

1. มนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา
2. สังคมศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์กายภาพ
4. วิทยาศาสตร์สุขภาพ

ค. สุ่มตัวอย่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชน สาขาวิชาละ 1 สถานศึกษาด้วยวิธีสุ่มอย่างง่ายได้ดังนี้

สาขาวิชา	สถานศึกษาของรัฐ	สถานศึกษาของเอกชน
1. มนุษยศาสตร์ ศาสนา และ เทววิทยา	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. สังคมศาสตร์	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
4. วิทยาศาสตร์กายภาพ	คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ง. เมื่อได้รายชื่อสถานศึกษาแล้ว สุ่มรายชื่อของนักศึกษาทั้งของรัฐบาลและ เอกชนมา สาขาวิชาละ 40 คน แบ่งเป็นชั้นเรียนละ 10 คน ใต้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ทั้งหมด 160 คน โดยให้จำนวนนักศึกษาชายและหญิงมีจำนวนเท่ากัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์สถานะทางเอกลักษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงมาจากแบบสัมภาษณ์สถานะทางเอกลักษณ์ที่พัฒนาโดยมาร์เซีย และคณะ (1970) แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ทั่วไปมีข้อความ 21 ข้อ เป็นรายละเอียดส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน อาชีพ การศึกษาของบิดามารดา

ส่วนที่ 2 ส่วนของเนื้อหาข้อความ 84 ข้อ ประกอบด้วยเนื้อหาด้านอาชีพ มีข้อความ 13 ข้อ ด้านศาสนา มีข้อความ 18 ข้อ ด้านการเมือง มี 19 ข้อ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับบทบาททางเพศ มีข้อความ 19 ข้อ และด้านเพศสัมพันธ์มี 12 ข้อ

เกณฑ์ตัดสินสถานะทางเอกลักษณ์

สถานะทางเอกลักษณ์ด้านอาชีพ

ID หมายถึง วัยรุ่นที่มีหรือไม่มีอาการเผชิญกับภาวะวิกฤต หรือมีอาการเผชิญกับภาวะวิกฤตแบบผิวเผิน สิ่งสำคัญคือ วัยรุ่นยังไม่มีอาการตกลงใจตามความเป็นจริงที่นำไปสู่พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับอาชีพ

F หมายถึง วัยรุ่นมีอาการตกลงใจเลือกอาชีพแล้ว โดยเลือกมาตั้งแต่วัยเด็ก ตกลงใจเลือกตามอิทธิพลของบิดามารดา หรือผู้ที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น มีแนวความคิดด้านอาชีพเพียงเล็กน้อย

M หมายถึง วัยรุ่นที่กำลังอยู่ในช่วงของการเผชิญกับภาวะวิกฤต แสดงออกโดยการพูดถึงการเลือกอาชีพหลายแนวทาง และแสวงหาแนวทางด้านอาชีพของตน พยายามที่จะไปห้ถึงแนวทางด้านอาชีพที่ตนต้องการ

IA หมายถึง วัยรุ่นได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว โดยอาศัยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พบมา อาจเป็นอาชีพแนวใหม่ หรือเป็นแนวทางอาชีพที่เคยสนใจ

สถานะทางเอกลักษณ์ด้านศาสนา

ID หมายถึง วัยรุ่นที่ไม่สนใจทางด้านศาสนา คิดว่าปรัชญาชีวิตด้านศาสนา เป็นสิ่งไร้ประโยชน์ หรือมีแนวคิดด้านศาสนาแบบผิวเผิน เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

F หมายถึง วัยรุ่นที่ยึดมั่นกับคำสั่งสอนเรื่องศาสนาของบิดามารดามาตั้งแต่วัยเด็ก เป็นพวกที่ยึดติดกับกรอบคร่ำ

M หมายถึง วัยรุ่นที่อยู่ในช่วงของการแสวงหาแนวทางด้านศาสนา มีการแสดงถึงแนวคิดเรื่องระบบความเชื่อด้านศาสนา ลักษณะการอธิบายจะบอกถึงความพยายามที่จะตัดสินใจเลือกศาสนาในอนาคตอันใกล้

SA หมายถึง วัยรุ่นที่ตกลงใจเลือกแนวทางด้านศาสนาแล้ว อาจเป็นศาสนาใหม่หรือศาสนาเดิมที่เหมือนกับบิดามารดา แต่มีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา อย่างน้อย 1 ความเชื่อที่แสดงถึงความแตกต่างจากความเชื่อเดิมที่บิดามารดาเชื่อถือ หรือแสดงความแตกต่างจากความเชื่อด้านศาสนาที่เคยเชื่อในวัยเด็ก และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการตกลงใจตามแนวทางด้านศาสนาที่เชื่อถือ

สถานะทางเอกลักษณ์ด้านการเมือง

ID หมายถึง วัยรุ่นที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย อาจจะพูดเรื่องการเมืองที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตนเอง ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

F หมายถึง วัยรุ่นที่มีแนวคิดด้านการเมืองคล้ายตามแนวคิดของบิดามารดา หรือผู้มีอำนาจ โดยขาดการไตร่ตรองด้วยตนเอง

M หมายถึง วัยรุ่นที่แสดงความสนใจทางการเมือง มีการอธิบายที่สะท้อนถึงแนวคิดทางการเมืองที่กำลังต่อสู้กับปัญหาการเมืองที่ไม่สามารถแก้ไขได้

IA หมายถึง วัยรุ่นที่มีแนวคิดด้านการเมือง สามารถอธิบายแนวคิดนั้นได้ โดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้ยินได้ฟังมา แล้วมาประมวลแนวคิดด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้สามารถวิจารณ์แนวคิดของตนเองและแนวคิดการเมืองของฝ่ายที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันได้ มักจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอยู่เสมอ

ด้านทัศนคติเกี่ยวกับบทบาททางเพศ

ID หมายถึง วัยรุ่นที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องบทบาททางเพศน้อย ไม่สามารถอธิบายถึงแนวคิดของตนเองได้

F หมายถึง วัยรุ่นที่มีการเรียนรู้เรื่องบทบาททางเพศมาตั้งแต่วัยเด็ก จากการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา หรือผู้มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น จึงเข้าใจบทบาทของความเป็นหญิงและชาย มีทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการตกลงใจเลือกแนวคิดแล้ว แต่ขาดการไตร่ตรองว่าเหมาะสมกับตัวเอง

M หมายถึง วัยรุ่นที่พยายามคิดหาแนวทางหรือทัศนคติเกี่ยวกับบทบาททางเพศที่เหมาะสมกับตนเอง มีการพิจารณาแนวคิดหลาย ๆ แนวทาง หรือทดลองมีพฤติกรรมเรื่องบทบาททางเพศหลายรูปแบบ เพื่อหาแนวทางที่คิดว่าเหมาะสมกับตัวเอง อยู่ในช่วงของการหาแนวทางหรือแนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศ แต่ยังไม่ได้ตกลงใจ มีแนวโน้มว่าจะตกลงใจเลือกแนวคิดหรือพฤติกรรมในเวลาอันใกล้

IA หมายถึง วัยรุ่นที่เคยผ่านการคิดเรื่องบทบาททางเพศหลายแนวทาง แล้วพิจารณาว่าแนวคิดหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับบทบาททางเพศในลักษณะใดที่เหมาะสมกับตัวเอง แสดงออกตามแนวคิดที่ตนเองได้เลือกตัดสินใจไว้

ด้านเพศสัมพันธ์

IA หมายถึง วัยรุ่นที่มีความรู้หรือแนวคิดเรื่องเพศสัมพันธ์น้อย มีค่านิยมที่ไม่ชัดเจน ไม่สามารถอธิบายแนวคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ แสดงออกโดยการพูดคุยเรื่องเพศทั่วไปตามคากล่าวของผู้อื่น หรือไม่ค่อยพูดเรื่องเพศสัมพันธ์ เพราะไม่รู้จะอธิบายแนวคิดได้อย่างไร

F หมายถึง วัยรุ่นที่มีการตัดสินใจเลือกแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์แล้ว โดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้รับจากคุณเฒ่าภายในครอบครัว จึงไม่เคยเผชิญกับภาวะที่ทําให้ต้องตัดสินใจเลือก

M หมายถึง วัยรุ่นที่อยู่ในช่วงของการพยายามหาแนวทางเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนที่จะนําไปสู่การตกลงใจ แนวคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ในเวลาอันใกล้ว่าแนวคิดแบบใดที่เหมาะสมกับตัวเอง แสดงออกโดยการมีการทดลองด้านเพศสัมพันธ์ และมีการแสดงท่าทางให้เป็นที่น่าสนใจของผู้อื่น

IA หมายถึง วัยรุ่นที่เคยผ่านช่วงภาวะที่ทําให้ต้องตัดสินใจเรื่องแนวคิดด้านเพศสัมพันธ์ และให้มีการตกลงใจเลือกแนวคิดแล้ว โดยมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการตกลงใจที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ มีความรู้สึกไว้วางใจที่จะมีครอบครัว มีเพศสัมพันธ์

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์สถานะทางเอกลักษณ์ที่ผู้วิจัยปรับมาใช้ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน

2 คน ตรวจสอบความตรงในการแปลเนื้อหาและแก้ไขจำนวนภาษา

2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) แบบสัมภาษณ์สถานะทางเอกลักษณ์ ใช้วิธีหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ตัดสินสถานะทางเอกลักษณ์ (Interjudge Reliability) จำนวน

3 คน นําไปทดลองใช้กับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาขบวนการสร้างเอกลักษณ์ที่ใช้ในการกำหนดสถานะทางเอกลักษณ์ ได้ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ตัดสินสถานะทางเอกลักษณ์ เท่ากับ 85%

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้คือ

1. ติดต่อขอความร่วมมือในการทําวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและนําหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปติดต่อดังกล่าวกับผู้บริหารและคณาจารย์ของสถานศึกษาดังกล่าว

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพียงคนเดียว ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2536 ถึง 30 มกราคม 2537 โดยผู้วิจัยนําแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสองต่อสอง พร้อมทั้งแนะนำตัวเองเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดของเนื้อหาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แล้วสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามเนื้อหาแบบสัมภาษณ์ลงในเทปบันทึกเสียง เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประมาณ 30-45 นาทีต่อคน

วิธีจัดกระทำข้อมูล

1. นำเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตัดสินสถานะทางเอกลักษณ์ตามเนื้อหาแต่ละด้าน ทั้งด้านอาชีพ ศาสนา การเมือง ทักษะคติเกี่ยวกับบทบาททางเพศ และคำถามเรื่องเพศ แล้วสรุปเป็นสถานะทางเอกลักษณ์ของตนของวัยรุ่นนั้น ตามเกณฑ์การตัดสินสถานะทางเอกลักษณ์ที่ได้กล่าวไปแล้ว นำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ระหว่างผู้ตัดสินสถานะ 3 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอีก 2 คน ที่แยกกันตัดสินสถานะอย่างเป็นอิสระ โดยใช้เกณฑ์ผู้ตัดสินสถานะตัดสินได้ตรงกัน 2 คนใน 3 คน ได้ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ตัดสินเท่ากับ 89% มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ได้รับการคัดออก เนื่องจากมีความผิดพลาดในการบันทึกเสียง

2. นำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นำมาหาค่าความถี่และร้อยละ เสนอข้อมูลในรูปของตาราง (อยู่ในภาคผนวก ค.)

2. การเปรียบเทียบระหว่างระดับชั้นเรียนกับสถานะทางเอกลักษณ์ในแต่ละด้าน และสถานะทางเอกลักษณ์ของตน โดยใช้สถิติ χ^2 test (แสดงอยู่ในภาคผนวก ข.)